

Instrukcja: Po wypełnieniu pól wykropkowanych plik zapisujemy i odsyłamy na mój adres email.

Imię i nazwisko Klasa

48. Pielęgnując tradycje świadczę o swojej wierze

Poznaliśmy historię Kościoła w powojennej Polsce. Wiemy, że były to czasy, w których za wierność Chrystusowi i publiczne przyznanie się do wiary, trzeba było nieraz płacić bardzo wysoką cenę. Dziś żyjemy w czasach, w których może nikt wprost nie chce nas krzywdzić z powodu przynależności do Kościoła. Coraz częściej jednak próbuje nam się wmówić, że nie powinno się religii mieszać z codziennym życiem, że dziś wiary nie powinno się okazywać publicznie.

Dzisiaj poznamy pewną historię, która wydarzyła się w Anglii. Jak wiecie, w tym kraju przebywa wielu emigrantów z Polski. Wśród nich jest także Ernest z żoną. To ludzie głęboko religijni, którzy próbują nie tylko pogłębiać swoją wiarę, ale także szukają sposobów, jak innych przyciągnąć do Boga. W jaki sposób to robią? Posłuchajcie:

Jest marzec 2005 roku. Zbliża się pierwsza Wielkanoc, którą z żoną będziemy przeżywać na obczyźnie. Od kilku miesięcy mieszkamy w Wielkiej Brytanii, w małym miasteczku Abington i tu uczęszczamy do katolickiej parafii anglojęzycznej. W Wielki Czwartek po Mszy św. składamy życzenia ks. proboszczowi i przy okazji prosimy o zorganizowanie w Wielką Sobotę poświęcenia pokarmów dla mieszkających tutaj Polaków. Zgadza się bez zastanowienia. Mamy mało czasu na powiadomienie innych Polaków, ale staramy się, by było nas jak najwięcej. Ksiądz proboszcz Tom ogłasza po nabożeństwie w Wielki Piątek, że jutro w naszej parafii polskim obyczajem odbędzie się święcenie pokarmów. W sobotę przyszło ok. 20 osób na pierwsze w tej parafii nabożeństwo poświęcenia pokarmów. W następnym roku przygotowaliśmy ulotkę ze zdjęciami informującą innych parafian o tym polskim obyczaju. Przyszło ok. 80 osób. Po trzech latach ks. proboszcz przed odejściem na inną parafię poprosił swego następcę o kontynuowanie tego zwyczaju. W 2013 r., kiedy piszę te słowa – w nabożeństwie poświęcenia pokarmów bierze już udział ok. 350 osób z różnych krajów. Tak to nieznanemu nikomu wcześniej polski zwyczaj święcenia pokarmów wpisał się w liturgię Wielkiego Tygodnia. *Ernest*

W jaki sposób Ernest z żoną świadczyli o swojej wierze?

.....
.....
.....

W polskiej kulturze zachowało się wiele pięknych tradycji związanych z obchodem poszczególnych świąt. Najbardziej znane dotyczą świętowania Wielkanocy i Bożego Narodzenia. Zrodziły się one z wiary chrześcijańskiej. Niestety, dzisiaj próbuje się oderwać te zwyczaje od religii. Próbuje się nam wmówić, że to co „tradycyjne” jest „nienowoczesne”, a może wręcz zacofane. Tymczasem autentycznie rozumiana nowoczesność nie tylko nie sprzeciwia się dobrze pojętej tradycji, ale z niej właśnie wyrasta i na niej jest budowana. Nie powinniśmy się wstydzic pielęgnowania pięknych polskich tradycji. Dzisiaj na przywołamy kilka przykładów tradycyjnych form przeżywania zarówno ważnych świąt, jak i zwykłych dni w ciągu roku liturgicznego. Piękna tradycja kościelna wypracowała pewne szczególne nabożeństwa i formy ludowej pobożności. W każdej porze roku odszukamy charakterystyczne nabożeństwa i zwyczaje związane z obchodem wspomnień wydarzeń z życia Pana Jezusa oraz kultem Matki Bożej i różnych świętych.

WIOSNA - LATO

JESIEŃ - ZIMA

TRADYCJE ZWIĄZANE Z OBCHODEM WYDARZEŃ Z ŻYCIA PANA JEZUSA

Najpierw omówimy zwyczaje związane z obchodem wydarzeń z życia Pana Jezusa. Większość z tych obrzędów bardzo dobrze znacie.

• Adwent

Zacznijmy od okresu czterech tygodni poprzedzających narodzenie Pana Jezusa. W te dni odprawia się uroczyste Msze Święte poświęcone Matce Bożej. Tradycyjnie były one odprawiane wczesnym rankiem. Czy pamiętacie, jak się te Msze Święte nazywają?

W tym czasie bardzo mocno podkreślona jest symbolika światła. Co przynosimy na roraty do kościoła? Można je nawet samemu zrobić, własnoręcznie wykonane są najpiękniejsze. Wtedy też przy ołtarzu płonie duża świeca, często przyozdobiona białą lub niebieską wstążką. Ta świeca symbolizuje Maryję. Jak potocznie nazywamy tę świecę?

Często przy ołtarzu stawiane są cztery świece na gałązkach z drzewa iglastego. Świece zapala się kolejno w każdą niedzielę adwentu. Jak się nazywa taka dekoracja?

W wielu domach również przygotowuje się taki wieniec. Ustawia się go np. na stole, by wszystkim przypominał o przeżywanym okresie liturgicznym.

• Boże Narodzenie

Wiele razy mówiliśmy już o zwyczajach związanych z Bożym Narodzeniem, jakie zwyczaje znacie?

.....
.....
.....

• Objawienie Pańskie

Potocznie nazywamy je Świętem Trzech Króli, ale właściwe, liturgiczne jego określenie to Uroczystość Objawienia Pańskiego. Co poświęca się w kościele 6 stycznia?

Kreda służy do napisania na drzwiach naszego mieszkania pewnych znaków. Jakie to znaki?.....

Te litery to inicjały łacińskiego życzenia, aby Chrystus pobłogosławił nasz dom, ale doszukujemy się w nich także symboli imion, które tradycja nadała przybyłym ze wschodu mędrcom.

• Środa Popielcowa

Okres 40 dni Wielkiego Postu rozpoczyna się w Środę Popielcową. Dlaczego ten dzień nosi taką nazwę?

.....
To znak pokuty i wezwanie do nawrócenia.

• Niedziela Palmowa

Tydzień przed Wielkanocą świętujemy pamiątkę uroczystego wjazdu Pana Jezusa do Jerozolimy. Co przynosimy w tym dniu do kościoła?

Według Barbary Ogródzkiej, autorki książki „Zwyczaje obrzędy i tradycje w Polsce”, palma wielkanocna to najczęściej wiązanka z gałązek wierzbowych z baziami, kwiatami i wstążeczkami. Do palmy wkłada się także rośliny „wiecznie żywe”, np. gałązki borówek, bukszpanu, tuję, barwinek.

• Wielkanoc

Wiele pięknych zwyczajów związanych jest ze świętowaniem Zmartwychwstania Pańskiego. Jakie?

.....
.....
.....
.....
.....

• 2 lutego – Matki Bożej Gromnicznej

Zacniemy od dnia, w którym wspominamy ofiarowanie Pana Jezusa przez Maryję i św. Józefa w świątyni Jerozolimskiej. W tym dniu przynosimy do kościoła świece, którą zapalano kiedyś w czasie burz, grzmotów i epidemii. Gospodarze zapaloną gromnicą błogosławili swoje pola, zwierzęta i podwórza. Świece zapalano też w

czasie świąt Matki Bożej pod Jej obrazami. Wkładano ją także w dłoń umierającej osoby. Czy wiecie jak ta świeca się nazywa?

Dzień 2 lutego potocznie nazywamy wspomnieniem Matki Bożej Gromnicznej.

• 15 sierpnia – Wniebowzięcie Matki Bożej

15 sierpnia rolnicy przynosząc wiązanki zbóż, owoców i roślin, dziękowali Matce Bożej Wniebowziętej za opiekę i pomoc w ciężkiej pracy na roli. Poświęcone tego dnia bukiety i wianki trzymano przez cały rok, wiercono, że chronią od nieszczęścia, choroby czy pioruna. Przynoszone tego dnia do kościoła kwiaty i owoce są symbolem wielu darów, które otrzymała Matka Boża. Zwyczaj święcenia w tym dniu ziół i kwiatów być może ma swoje początki w legendzie, zgodnie z którą po otwarciu grobu Maryi, znaleziono w nim zamiast ciała świeże zioła i kwiaty. Kapłan, odmawiając modlitwę błogosławieństwa, wypowiada m.in. takie słowa: „A gdy będziemy schodzić z tego świata, niech nas, niosących pełne naręcza dobrych czynów, przedstawi Tobie Najświętsza Dziewica Wniebowzięta, najdoskonalszy owoc tej ziemi, abyśmy zasłużyli na przyjęcie do Twojego domu” (Obrzędy błogosławieństw 1413).

Do czego porównana jest w tej modlitwie Maryja?

.....
Z czym chcielibyśmy stanąć kiedyś na końcu życia przed Bogiem?
.....

• 8 września – Święto Narodzenia Matki Bożej

Święto Narodzin Najświętszej Maryi Panny, obchodzone 8 września, znane jest w polskiej tradycji jako wspomnienie Matki Bożej Siewnej. W tym dniu w świątyniach błogosławimy ziarna siewne i rozmaite nasiona. Posłuchajcie, jak kończy się modlitwa błogosławieństwa ziarna:

„Spraw, abyśmy za przykładem Najświętszej Maryi Panny, która słuchała Twojego słowa i strzegła go owocnie w swoim sercu, przynosili plon stokrotny przez naszą wytrwałość w pełnieniu Twojej woli” (Obrzędy błogosławieństw 1427).

O co prosimy Boga w tej modlitwie?

• Maj i październik

Oprócz poszczególnych dni dedykowanych Matce Bożej mamy także dwa miesiące, w których szczególnie czcimy Maryję. W maju śpiewamy Litanię loretańską, a w październiku modlimy się na różańcu. Modlitwy odmawiamy nie tylko w kościele, ale także w naszych rodzinach. Tu i ówdzie zachował się jeszcze zwyczaj śpiewania Litanii przy kapliczkach przydrożnych. Może warto tę formę dzisiaj ożywić i podtrzymywać. Posłuchajcie, co o przydrożnych kapliczkach i krzyżach pisze ks. Ryszard Koper:

„Przydrożne kapliczki, figury i krzyże wpisane w krajobraz mojej rodzinnej ziemi są jak ręce wzniesione w modlitwie do Boga. Jest w nich zapisana modlitwa uwielbienia za cudowny świat i życie, dziękczynienia za otrzymane łaski, przebłagania za popełnione zło i modlitwa błagalna w chwilach bezradności. (...) Przed krzyżem, kapliczką zdejmowało się czapkę i żegnano się. Były to takie modlitewne akty strzeliste kierowane ku Bogu. One to sprawiały, że cała nasza ziemia stawała się niejako jedną wielką świątynią, nad którą Bóg rozciągnął błękitne niebo, przytykane nocą milionami gwiazd. Mieszkańcy dbali o te miejsca kultu jak o własne zagrody. Remontowano je, bielono, malowano, przyozdabiano z różnych okazji kwiatami i wieńcami. A towarzyszyło temu bardzo często wspomnienie fundatorów i ich intencji postawienia krzyża czy figury”.

Także w naszej miejscowości znajduje się wiele kapliczek i krzyży przydrożnych. Spróbujmy wspólnie wskazać kilka takich miejsc

.....
.....
.....

ZWYCZAJE ZWIĄZANE Z KULTEM ŚWIĘTYCH

• 3 lutego – Świętego Błażeja

Trzeba, żebyśmy wspomnieli także zwyczaje związane z postaciami niektórych świętych. Trzymając się chronologii miesięcy, najpierw opowiem wam o ciekawym nabożeństwie, które w niektórych kościołach odprawia się 3 lutego, w dniu wspomnienia św. Błażeja. Święty Błażej, biskup Sebasty – miasta położonego na terenie dzisiejszej Turcji – umarł śmiercią męczeńską około 316 roku. Od najdawniejszych czasów ludzie czcili go jako wielkiego orędownika, zwłaszcza w chorobach gardła. Za jego wstawiennictwem prosimy Boga o zdrowie gardła i o łaskę dobrego korzystania z daru mowy. W niektórych stronach Polski w dzień św. Błażeja kapłan poświęca specjalne świece zwane błażekami, a później dotyka nimi gardła osób, które przychodzą prosić o błogosławieństwo. W innych stronach poświęca się jabłka i daje do spożycia cierpiącym na ból gardła.

• 5 lutego – Świętej Agaty

Zaledwie dwa dni później wspominamy w liturgii św. Agatę. We wprowadzeniu do specjalnego błogosławieństwa, jakie odmawia się w dniu 5 lutego, czytamy: „Imię patronki dzisiejszego dnia, Agata, oznacza w języku greckim «dobra». Żyła ona w III wieku na Sycylii, gdzie wybuchy wulkanu Etna niszczyły ogniem i lawą ludzkie osiedla i pola oraz zagrażały życiu mieszkańców. Stara tradycja głosi, że w czasie wybuchu wulkanu w rok po śmierci Agaty mieszkańcy miasta Katania na Sycylii zwrócili się o pomoc do swojej świętej rodaczki i zostali ocaleni. Na pamiątkę tego wydarzenia powstał zwyczaj błogosławienia w tym dniu chleba jako znaku dobroci oraz wody jako pomocy chroniącej przed niebezpieczeństwem ognia” (Obrzędy błogosławieństw 1332).

• Świętego Krzysztofa

Kolejne błogosławieństwo jest wam już dobrze znane. Przyjmujemy je we wspomnienie świętego, który patronuje wszystkim kierowcom i podróżującym.

Kiedy obchodzimy jego wspomnienie?

W tym dniu Kościół chce w szczególny sposób błogosławić wszystkim podróżującym. Oto fragment modlitwy, którą odmawiamy, prosząc o Boże błogosławieństwo dla kierujących pojazdami mechanicznymi:

„Za wstawiennictwem św. Krzysztofa obdarz roztropnością wszystkich, którzy będą się posługiwać tym pojazdem. Niech ostrożnie i bezpiecznie odbywają swoje podróże i troskliwie dbają o bezpieczeństwo innych ludzi. Gdy będą się udawać do pracy lub na odpoczynek, niech w drodze towarzyszy im zawsze Chrystus” (Obrzędy błogosławieństw 1408).

• 1 listopada – Wszystkich Świętych; 2 listopada – Dzień Zaduszny

Jak pamiętacie, 1 listopada Kościół wspomina nie tylko oficjalnie uznanych świętych, czyli beatyfikowanych i kanonizowanych, ale także wszystkich wiernych zmarłych, którzy już cieszą się chwałą nieba. Natomiast 2 listopada to dzień modlitw za wszystkich wierzących w Chrystusa, którzy odeszli już z tego świata, ale przebywają w czyśćcu i potrzebują naszej pomocy.

W jaki sposób wyrażamy pamięć o naszych zmarłych?

.....
.....
.....

• 6 grudnia – Świętego Mikołaja

Nieco inaczej czcimy św. Mikołaja. Próbujemy po prostu naśladować dobroć tego świętego biskupa. Jaka tradycja jest związana z obchodem wspomnienia św. Mikołaja?

.....
Jako chrześcijanie musimy pamiętać, że Mikołaj to nie jest jakaś bajkowa postać czerwonego krasnala, który mieszka w Finlandii i przemieszcza się saniami zaprzężonymi w renifery. To święty Mikołaj, biskup Miry, który przez swoją dobroć uczy nas tego, co najważniejsze w życiu: miłości bliźniego

Omówiliśmy różne zwyczaje związane z obchodem świąt i innych wspomnień spotykanych w ciągu roku liturgicznego. Niektóre z tych zwyczajów znaliście już wcześniej, o innych może słyszeliście pierwszy raz.

– Dlaczego pielęgnowanie chrześcijańskich zwyczajów jest ważne?

.....
.....
.....

– O kim nam one przypominają?

.....

Spróbujcie rozszyfrować zdanie nr 2 z kart pracy, którego autorem jest św. Paweł

– Do czego zaprasza nas św. Paweł?

.....
.....

Wśród różnych zwyczajów, które przed chwilą przywołaliśmy, warto zauważyć szczególne obrzędy, będące modlitwą liturgiczną Kościoła. Ponieważ w pewnym sensie są one podobne do sakramentów i przygotowują do właściwego ich przeżycia nazywamy je sakramentaliami. Przyjmując z wiarą te święte znaki, możemy uświęcać różne okoliczności życia. Wśród sakramentaliów na pierwszym miejscu należy wymienić błogosławieństwa osób, posiłków, przedmiotów czy miejsc. Sakramentaliami są np. zarówno uroczyste błogosławienie pokarmów w Wielką Sobotę, jak i każda modlitwa przed posiłkiem; pokropienie mieszkania podczas odwiedzin kołędowych, jak i uczynienie znaku krzyża, gdy przechodzimy obok kościoła.

Można powiedzieć, że te święte znaki są specyficzną formą modlitwy, poprzez którą możemy uwielbiać Boga i wypraszać dla siebie i innych obfite dary Boże. W podręczniku znajdziemy fragmenty z dokumentów Kościoła, które odczytamy.

„Sakramentalia to święte znaki, które na podobieństwo sakramentów wskazują przede wszystkim na duchowe dobra osiągnięte dzięki wstawiennictwu Kościoła. Przygotowują one ludzi do przyjęcia właściwego skutku sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia”

(Konstytucja o liturgii świętej Soboru Watykańskiego II, 60).

Wśród sakramentaliów znajdują się najpierw błogosławieństwa (osób, posiłków, przedmiotów, miejsc) [KKK 1671].

Pielęgnować tradycje, świadczymy o naszej wierze. Bardziej świadomie będziemy teraz uczestniczyć w różnych okolicznościowych nabożeństwach, które stają się okazją do publicznego wyrażenia wiary. W okresie Adwentu będą to Roraty, w Wielkim Poście nabożeństwo drogi krzyżowej i śpiew Gorzkich żali, w maju odmawianie litanii do Matki Bożej, w październiku modlitwa na różańcu. A może uda się przywrócić w naszej rodzinie zwyczaj uczestniczenia w uroczystym błogosławieństwie związanym z obchodem liturgicznym wydarzeń z życia Pana Jezusa, wspomnień Matki Bożej lub świętych. Warto powrócić do starej tradycji i zaproponować rodzicom umieszczenie przy drzwiach wejściowych kropielniczki, by wprowadzić zwyczaj czynienia znaku krzyża przed wyjściem z domu?

Dziś świat zdaje się zapominać o Bogu. Coraz rzadziej praktykuje się piękne tradycje, które jeszcze nie tak dawno świadczyły o głębokiej świadomości więzi istniejącej między Stwórcą a stworzeniem. Potrzebna jest znajomość chrześcijańskiej symboliki, by tradycyjne obrzędy stawały się nadal sposobem wyrażania wiary. Kościół wzywa nas do uświęcania każdej chwili naszego życia różnymi znakami i towarzyszącą im modlitwą, która wyprasza Boże błogosławieństwo.

Rozwiąż pozostałe zadania z kart pracy.

50. Święci żyją wśród nas i chcą nam pomagać

– Kogo nazywamy mistrzem?

.....
.....

– Jakich mistrzów znacie?

.....
.....

– W jaki sposób zostaje się mistrzem?

.....
.....
.....

– Dlaczego lubimy mistrzów?

.....
.....
.....
.....

Kto jest mistrzem w oczach Pana Boga?

.....
.....
.....

Jakie są ewangeliczne warunki zostania mistrzem? Odpowiedzi na to pytanie poszukamy w Ewangelii. Czytając fragment, zastanówcie się, które określenie odpowiada słowu „mistrz”.

„Gdy [Jezus] to mówił, jakaś kobieta z tłumu głośno zawołała do Niego: «Błogosławione łono, które Cię nosiło, i piersi, które ssałeś». Lecz On rzekł: «Owszem, ale przecież błogosławieni ci, którzy słuchają słowa Bożego i zachowują je»”(Łk 11,27-28).

– Kogo miała na myśli kobieta, która zwróciła się do Pana Jezusa słowami: «Błogosławione łono, które Cię nosiło, i piersi, które ssałeś»?

.....

– Pan Jezus potwierdził, że jest to prawda, ale wskazał również na inną grupę osób, które zasługują na wyróżnienie, na kogo wskazał?

.....
.....

– W przeczytanej Ewangelii nie padło słowo „mistrz”, ale zastanówmy się, które słowo najbardziej odpowiada temu określeniu?

Mistrzowie w oczach Pana Boga, czyli święci i błogosławieni

• Poszukajmy teraz słowa, które jest podobne do słowa „błogosławiony”.

Zadanie 2 z kart pracy. Mistrz w oczach Pana Boga to błogosławiony lub

Ułóż brakujące słowo z następujących liter: **y t ś i ę w**.

Wiemy już, że mistrzami w oczach Pana Boga są błogosławieni i święci. W Kościele nazywamy tak wybranych ludzi, którzy żyją z Panem Bogiem w niebie. Tytuł błogosławionego lub świętego nadaje papież podczas specjalnych uroczystości.

• Jak nazywają się te uroczystości?

Zadanie 3 z kart pracy. Odczytaj od tyłu nazwy dwóch uroczystości i wpisz je we właściwe miejsce:

a j c a z i n o n a k a j c a k i f y t a e B

..... to uroczystość ogłoszenia kogoś błogosławionym,
natomiast to uroczystość, podczas której papież ogłasza
błogosławionego świętym.

• Zastanówmy się, jaka jest różnica między świętym a błogosławionym? W tym celu skorzystamy również z ćwiczenia. Zadanie 4 z kart pracy. Korzystając z poniższej informacji, wpisz świętych i błogosławionych w odpowiednie miejsce w tabeli: św. Szczepan, św. Stanisław, św. Juan Diego, św. Brat Albert, św. Józef Sebastian Pelczar, bł. Karolina Kózkówna, bł. José Sánchez del Río, św. Edyta Stein, św. Maksymilian Maria Kolbe, św. Ojciec Pio, bł. Matka Teresa z Kalkuty, bł. ks. Jerzy Popiełuszko Błogosławiony to człowiek, którego możemy czcić np. tylko w jednej diecezji lub w zakonie, a święty to człowiek, któremu Kościół może oddawać cześć na całym świecie.

Oddajemy im cześć w diecezji lub zakonie

(Kościół lokalny)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Oddajemy im cześć na całym świecie

(Kościół powszechny)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Święci i błogosławieni są mistrzami w oczach Pana Boga. Wiecie, jaka jest różnica między świętym a błogosławionym. Znaćcie zapewne imiona wielu świętych, do których ludzie się modlą.

W czasie niedzielnych Mszy Świętych składamy wyznanie wiary, w którym mówimy: „Wierzę w świętych obcowanie”. To krótkie stwierdzenie oznacza, że istnieje łączność między nami a świętymi i błogosławionymi.

Zastanówmy się, co daje nam przyjaźń ze świętymi i w jaki sposób możemy skorzystać

z ich pomocy? W podręcznikach macie zacytowany fragment prefacji (modlitwy, którą śpiewa lub odmawia kapłan podczas Mszy Świętej ku czci świętych). Korzystając z tego tekstu, uzupełnijcie tabelę. Zadanie 5 z kart pracy. Wpisz we właściwe miejsca odpowiednie określenia z fragmentu prefacji umieszczonej w podręczniku s.

179:

1.
..... Człowiek staje się święty dzięki
pomocy Pana Boga.
2.
..... Poznaję świętych i naśladowuję ich życie,
postępowanie.

